

Prisiminimai apie laiką ir žmones su muzikos skambesiu

Sausis yra labai derlingas – gausu Kupiškio kultūrinio ir istorinio paveldo rašto darbų.

Viešosios bibliotekos pilnutėlėje salėje penktadienio pavakarę pristatytos dvi „Kupiškėnų bibliotekos“ serijos knygos: Balio Kašponio, mokytojo ir vargonininko, atsiminimai ir Vidmanto Jankausko parašyta „Ką tyli akmenys“, Viksvų giminės istorija.

Ada DVARIONAITĖ

Renginio vedėja Lina Matiukaitė priminė, kad praeitą sausį buvo pristatytas „Kupiškėnų enciklopedijos“ trečias tomas. Dabar jau išleista net 17-oji kupiškėniškos serijos knyga. Pradėta serija spausdinti 2005 metais. Į ją dar įsilie ir Vilniaus kupiškėnų klubo ką tik išleista knyga „Mes – Vilniaus kupiškėnai“, šį leidinį viešai ketinama pristatyti artimiausiu metu, tai pažadėjo renginyje viešėjęs klubo prezidentas Vilius Bartulis. Gausiu literatūriniu derliumi pasidžiaugė ir visus renginio pradžioje pasveikinęs rajono meras Dainius Bardauskas.

Nukelta į 3 p.

Renginį vedė Lina Matiukaitė (iš kairės), apie knygas papasakojo Vidmantas Jankauskas ir redaktorė Vida Žilinskienė. Autorės nuotrauka

Prisiminimai apie laiką ir žmones su muzikos skambesiu

Atkelta iš 3 p. SVŪ – VISAS ATŽALYNAS

„Ką tyli akmenys“ – keistas os pavadinimas, netaisyklin-pasak ją redagavusios huma-nių mokslų daktarės Vidos skienės, bet jeigu autorius ori.

V. Jankauskas taip norėjo, pažino siekęs, kad knyga būtų ia, nestandartinė, nes ir pati

jos atsiradimo istorija išskirtinė. Mintys apie ją ėmė suktis prieš 20 metų, kai išgirdo apie Viksvą, partizaną, kuris žuvo, nuvažiavo į Akmenės kaimą. Sužinojo apie kitą Viksvą, kunigą, kuris su po-etu Antanu Baranausku draugavo. Paskui ėmė tyrinėti giminystės ryšius, vartyti metrikus, taip su-sidėjo visa genealoginė studija, persipynusi su dramatiškais Lietu-vos istorijos vingiais, sudėtingais

santvarkų lūžiais. Ten esą visko daug – nuo baudžiauninkų, laisvų-jų valstiečių, knygnešių, kunigų, net vyskupų (vysk. Antanas Deksnys iš tos giminės) iki dabartinių laikų ir žmonių. Ir tie žmonės jau nebenešioja Viksvų pavardės, bet ištakos – ten, kur net nemanytum esant giminystės.

Renginio vedėjai L. Matiu-kaitei paprašius salėje sėdinčius Viksvų palikuonis atsistoti, kelios dešimtys pakilo ir ėjo dėkoti kny-gos autoriui, redaktorei. „Kaip mes nieko nežinome apie savo šaknis ir apie save, neįtikėtina“, – sakė Kazys Stančikas, vienas iš to atžalyno, autorių pavadindamas „kupiškėniškuoju Diuma“, kuris vis rankioja, rašo, dėlioja, nors jau kiek prirašyta ir sudėliota.

O kai yra rašančių, yra ir su-sirenkančių, klausančių, skaitan-čių. Literatūriniam vakare emo-cinę įtaigą skleidė ne tik žodžiai, bet ir muzika, daina, fotografijų vaizdai. Nuotraukas iš Viksvų kadaise gyventų vietų padarė pats Vidmantas. Jos pakabintos salėje ant sienos. Pianinu skambino mokytoja vargonininkė Inga Baniulienė, dainavo kartu su Nida Janeliūniene. Vakarą salėje buvo skambus ir gražus, lauke – snie-guotas, kaip ir dera sausį.

Balys Kašponis papasakojo chor-vedys Pranas Jankauskas. Ados Dvarionaitės nuotraukos

Naujas knygas pristatė ir Vilniaus kupiškėnų klubo prezidentas Vilijus Bartulis.

Prisiminimai apie laiką ir žmones su muzikos skambesiu

Į naujų knygų sutiktuves prisirinko pilna Kupiškio vietosios bibliotekos salė.

Atkelta iš 1 p. MOKYTOJA PRISIMINĖ IR MOKINIAI

Balys Kašponis kupiškėnams yra mažiau žinomas negu jo sūnus Rimtautas Karolis Kašponis, aktyvus visuomenininkas, semiotiko Algirdo Juliano Greimo palikimo populiarintojas, tad ši knyga apie tėvą, mokytoją ir vargonininką, yra netikėta ir, anot V. Jankausko, truputį aistiskinė.

B. Kašponio paralyžius atsiminimus planavo išleisti Kupiškio etno-grafijos muziejus, bet nepavykus gauti finansavimo, surašymas įtrigęs „Gelbėk“, – pasakiusi muziejaus direktorė Violeta Alekšnicė, tad Vi-

dimantai nuo vasaros teko pasirašyti rankoves ir kibi į darbą. Toks atsitiktinumas davė progą pažinti ryškų asmenybę, panarstyti įdomaus gyvenimo vingius. B. Kašponis tar-navo savo kartoje, pakliuvo į nelaimę, kalėjo Austrijoje. Pažinojo Juozą Naujalį, Maironį, dirbo vargonininku ir Latvijoje, ir Lietuvoje, sovietiniais laikais mokytojas. Per 20 metų gyveno Kupiškėje, turėjo namelį S. Dariaus ir S. Gireno gatvėje, dirbo vidurinėje mokykloje rusų kalbos mokytoju.

Per renginį savo prisiminimus apie mokytoją papasakojo buvę mokiniai, chorvedys Pranas Jan-

kauskas, mokyėsis kartu su Rimtau-tu Karoliu Kašponiu, ir Vida Zi-linskienė (Augustinaite), daugelio kupiškėniškų knygų redaktorė.

Pasak P. Jankausko, mokytojas buvo ramus būdas, visada santūrus, kalbėdavo lygia intonacija, be emocijų. Mokėjo 5 kalbas, jaunystėje buvo labai smalsus ir gabus, iš jamų dienų žaistė trauka dainai ir muzikai. Mokėsi fleiteria, mokyto-jų kursuose, net žemės ūkio kursus baigė. Skaitėdavo paskaitas ūkinin-kams, prieškarui už tai mokėdavo gerą atlygį. Mėgo naujoves, nuspir-ko palivarką Bokonyse, turėjo veis-linių gyvulių, tuo laiku modernų

inventorių. Jo ūkis (ten darbuosi brolis) buvo didelis, apie 70 hekta-rų, pasikeitus santvarkai, galimos grėsmės ir tremties išvengė, nes žemę gera valia susėjo išvengti Žemės fondui. Palaidotas Sūdugėje, kur teko anksčiau dirbti.

V. Žilinskienė prisiminė žai-mingų epizodų ir esminį „smeton-niškų mokytojų“ brodų – gebėjimą savaldyti mokinius ramybe, be pakelto balsio ir piktoumo. Kad ir santūrus, bet mokėdavo pasiekti, kad kiekvienai pamokai mokiniai išmokytų po 20 naujų žodžių. Tai labai gyvenime praverė.

Nuotrauka į 6 p.

